

*Vojevůdce Ludendorff.***XIII. Ofensiva na jaře 1918. Politika a strategie.**

Poslední německá ofensiva r. 1918 vyplynula z důvodů politických i strategických. Německo musilo se snažiti o rozhodnutí, strategie vysilovací neměla pro ně smyslu, neboť jí bylo by vysílilo jen sebe, ne protivníky, kteří překonali ponorkové nebezpečí a mohli tedy počítati pro r. 1918 na milionovou pomoc americkou. Německo spolu se svými spojenci bylo na sklonku svých sil, vojensky, hospodářsky i politicky. Vojensky mělo sice, odvolavši polovinu svých divisí z východní fronty, maximum mužstva na západě, ale to bylo také vše: maximum to se musilo rychle rozplynouti, kdyby Německo bylo delší dobu váhalo. Rakousko-Uhersko bylo vyčerpáno; ztratilo již na 1,800.000 zajatých; bitevní schopnost jeho armády byla nepatrná, stačila už jen tak proti Italii. Vnitřní situace byla špatná, ani císař, ani jeho zahraniční ministr nevěřili ve vítězství a byli by se chopili každé příležitosti, aby zachránili z říše, co se dalo; bylo patrné však, že říše nepřežije své armády. Bulharsko mělo ještě dosti rezerv, ale ne mnoho chuti propůjčiti je spojencům; získalo, po čem jeho národní aspirace volaly; pro ně válka byla již skončena. Radoslavova vláda ztrácela čím dál tím více půdy. Di-

plomatický zástupce Spojených států, jenž nikdy nebyl ze Sofie odvolán, stále potají pracoval proti Německu, nabízel bulharské vládě švýcarské franky za tabák, který Německo nechtělo odbírat z důvodů kursovních. Bulharsko nepřálo si páliť prsty za Německo a bylo tedy věrné jen dokud v Německu všechno šlo dobře. Turecko zůstalo věrné, ale bylo na tom ještě hůře než Rakousko, ztratilo Mezopotamii, Sinai, Palestinu po Jerusalemu a jeho armáda existovala většinou již jen na papíře.

Bylo tedy Německo odkázáno jen samo na sebe. Ale ani v něm nebylo vše již jako dříve. Stále více klesalo na duchu. Vojsko se stávalo čím dál tím více milicí, která nesnášela již útrap posílní války a hrozná nepřátelská dělostřelba, jež stále vzrůstala. Tanky jsou postrachem jen zeslabených vojsk, a německá vojska jimi začínala býti. Bylo vůbec otázkou, nejen vojenskou, nýbrž i politickou, má-li Německo dosti vnitřní síly ke kampani r. 1918. Nyní se zdá téměř jisto, že jí nemělo. Hindenburgův velkolepý program se neprovedl; vláda se sklonila před vysokými mzdovými a jinými požadavky dělnictva, následek toho bylo vyhánění cen do výše a nezřízená lichva. Dělnictvo, jež v prvních letech války si počínalo dosti zkroušeně — nepodařilo se mu, jak vždy před válkou tvrdilo, zabrániti válce, naopak jeho vůdcové se prohlásili pro ni — zvedalo zase hlavy; bylo nepostrádatelným materiálem v továrnách a vláda je tedy hýčkala; vůdcové mohli zase po třech letech ukazovati na úspěchy, jichž dobyli. A vůdcové stran, nikoli národ určoval cíle politiky a tedy i války; národ snad byl by si přál úplného vítězství, ale ne všichni předáci politických stran. Socialistický poslanec Ströbel prohlásil již 1915 ve „Vorwärtsu“: „Že úplné vítězství říše by nebylo v zájmu sociálně-demokratickém.“ Ale ani vůdcové centra, jak víme nyní z paměti Erzbergerových, ani zástupci kapitálu si nepřáli posílení monarchismu; oni, poněvadž si chtěli zachovati silný parlamentní vliv, tito, poněvadž se báli o zahraniční trh peněžní. Ludendorff má tedy pravdu, tvrdí-li, že bylo třeba s útokem si pospíšiti. Také hospodářský stav země volal po rychlé ofenzivě, neboť všechny potřeby již docházely.

Nicméně Ludendorff spoléhal stále ještě ve vítězství a důvěřoval německému národu. „Třebaže vojska nebyla už taková jako roku 1914, nýbrž už jen jistým druhem milice o velké válečné zkušenosti, doufali jsme v úspěch. Nepřítel nebyl lepší. Tam, kde jsme zaútočili stejnými a pro útok méně vycvičenými vojsky, bylo vítězství naše.“ Mimo to vojska právě v útoku, v pohybné válce ukazovala ještě starý vzlet, jak bylo viděti v ofenzivě rumunské, haličské, italské a u Cambrai. Jen útok mohl německou armádu zachrániti, aby po kouskách nebyla úplně rozbita technickou převahou nepřátel, jež se v útoku více uplatňovala než v obraně.

Myslím, že v ocenění vojenských výhod ofenzivy pro vojsko se Ludendorff nemýlil, neboť ofenziva skutečně jediná mohla vzpružiti armádu. V čem se mýlil, jako obyčejně — a tuto chybu má společnou se všemi Němci — byla psychologie. Ludendorff buď nebyl správně informován, nebo nepochopil duše vnitrozemí, které, jsouc ustavičně zpracováváno extrémními stranami, nechtělo se už příliš namáhati. Bylo pro ofenzivu, pokud mu mohla přiněsti rychlý mír, ale nebylo již naloženo dlouho strádati nebo dokonce snášeti nepřiznivě obraty štěstěny. Ludendorff nechápal, že zejména mladé 19leté mužstvo, kterého žádal, přinese do fronty spíše rozklad než posilu.

Ostatně posíční válka demoralisovala svou nečinností i staré mužstvo. Fráze o „geniálním hazardéru“, která byla o Ludendorffovi vyřčena, hodí se spíš na Ludendorffa-politika, než na vojáka. Jako voják nebyl hazardérem, ale nebyl také geniálním, jako politik byl víc hazardér než geniální.

Ludendorff chystal tedy svůj útok co možná brzy na začátku roku; ne však příliš brzy, aby byla píce pro koně, poněvadž Německo té doby už nemělo obroku. Doufal, že se svou přesilou vystačí, bude-li útočiti na západě časně na jaře, t. j. asi v druhé třetině března. Ovšem podmínkou úspěchu bylo, aby se útok podařil co nejrychleji, neboť rezerv nebylo po ruce téměř žádných. V tom byla Dohoda na tom mnohem lépe.

Šlo nyní pouze o to, na které frontě útočiti a kdy. Byly zde dvě možnosti: buď útočiti s celou mocí na západě hned v březnu 1918, jakmile divise z ruské fronty budou na místě, aneb čekati na západě třeba až do r. 1919 a vyřiditi zatím některou jinou frontu, buď Itálii, nebo Balkán, nebo Rusko. Rok 1918 byl na západě výhodný proto, že Američané na jaře tam dosud byli v nepatrném počtu. Hospodářský stav, jak již řečeno, nabádal k rychlému útoku, pokud šlo o západ. Na východě ovšem situace poskytovala jiné možnosti. Kdyby bylo se podařilo mocnou ofensivou do Ruska obsaditi celou Ukrajinu a úrodné části Povolží, byla by se zásobovací situace značně zlepšila; není pochyby, že by Rusko pod německým režimem, který by byl v podstatě se zakládal na carských úřednících, bylo poskytlo dosti potravin i jiných potřeb. Ale tato ofensiva nebyla možná z politických důvodů: německá demokracie, zejména sociální, by nebyla dovolila sepnouti Rusko, které přece vyhlásilo princip míru „bez annexí a kontribucí“ okovy caristické byrokracie, jež by byla podporovala „silnou“ vládu. — Na Soluň by se byl útok snadno zdařil, a byl by zahnal dohodové vojsko z Balkánu; ale nehledě k tomu, že by tato armáda byla zesílila frontu francouzskou, nebyl by pro Němce zisk z toho kynul prázdný, zase z politických důvodů, poněvadž by Bulhaři jistě nebyli přispěli značnějším kontingentem na západě a bylo tedy lépe nevyčerpávati se příliš u Soluně a ponechati Bulharům také trochu nebezpečí, aby nezaložili ruce docela v klín. — V Itálii na jaře nebyla možná přes Alpy žádná ofensiva, bylo by tedy bylo nutno čekati do léta. Ostatně strategická posice na Piavě byla obtížnější, než byla na rovině Sedmi obcí na jaře 1916 nebo na Soče na podzim 1917. Útok z Tyrol byl by vyžadoval mnohem více sil, než útoky r. 1916 a 1917. Italská armáda by se byla v nejlepším případě jen vyhnula do Apenin a německo-rakouské voje v Pádské nížině by byly zůstaly upoutány. Spojenci měli ostatně volnost poslati svoje americké posily do Itálie. Tyto úvahy, jimiž Ludendorff ve své „Kriegführung und Politik“ se hájí proti kritice, nemohou zastříti právě toho, co mu kritika vytýká: že nedovedl do r. 1918 udělati tabulam rasam na žádném z vedlejších bojišť, tedy ani na italském. Kdyby r. 1917 byla bývala ofensiva provedena ne polovičatě, nýbrž důkladně, byla italská armáda vyřaděna a velká část rakouské armády by se byla mohla odvésti do Francie, jako armáda Belowova. Ostatně totéž platí o Soluni z r. 1915, kde Falkenhayn tenkrát také si ponechal dyku v boku, která se pak vymstila.

Zbývala tedy fronta belgicko-francouzská. Tam byla shromážděna nejlepší vojska obou bojujících stran a i na straně Dohody se předpokládalo, že Němci tam povedou hlavní útok, jakmile uvolní posily z Ruska. I Dohoda však pomyslela tam na ofensivu.

Aspoň generál Foch, jenž byl chéfem hlavního štábu, chtěl, aby útok byl zahájen hned na jaře, ukazuje na to, že obrana je krvavější, než útok. Ale ani Pétain, ani Haig nechtěli k tomu přivolit, poněvadž to prý nedovolovaly jejich početní stavy. Bylo tedy usneseno ve válečné radě čekat raději ofensivy nepřítelovy. Generál Foch pak žádal na konferenci v Londýně, která se konala právě týden před zahájením německého útoku, aby byla utvořena spojenecká reserva (z vojsk všech spojenců), jež by byla umístěna za nejslabším místem fronty, t. j. asi u Compiègne, kde se spojovaly fronty anglická a francouzská, ale i to bylo mu odmítnuto. A tak Dohoda nejen že Německo nepředěšila útokem, jímž by byla vyrovnala jeho dočasnou přesilu, neboť napadený v této době války vždy už utrpěl více, než útočník, nýbrž vzdala se i možnosti, krýti se proti útoku zálohami připravenými právě na místě, které útokem nejvíce bylo ohroženo, t. j. tam, kde se stýkaly obě hlavní spojenecké armády.

A tak všechny výhody byly na straně německé, která byla velmi zesílena armádami Otty v. Below, jež byla převezena z Italie, a Hutierovou z Ruska. Mimo oněch 40 divisií, které en bloc odeslány z ruské fronty, bylo veškeré mužstvo do 35 let ze všech front dovezeno do Francie a nahrazeno starším. Také všechny lepší a uchovalé jednotky odjinud dopraveny a vyměněny za horší. Strategické přípravy byly provedeny tedy ve velikém měřítku. A přece se nám zdá, že mohly být ještě větší. Nač zůstávalo v Rusku stále ještě 40 divisií, třeba velmi zeslabených a s mužstvem přestárlým? Nebylo by bývalo lépe riskovat raději v Rusku nějakou bolševickou ofensivu, která by se jistě byla brzy zarazila, a každého muže, bez něhož bylo lze se tam obejít, postavit na frontu, kde se měla rozhodnouti světová válka? A nebylo lze přinutit spojence k většímu napětí sil, když přece šlo i o jejich existenci? Rakousko-Uhersko na příklad poslalo jen artilerii, ale s nepatrnou muniční zásobou; Turecko nechtělo poslati XV. sboru, jehož by bylo bývalo velmi potřebí. Bulharsko neposkytlo vůbec ničeho. Němci sami měli sice na západě dosti zásob válečných i náradí, ale málo náhradního mužstva. Skutečných rezerv, jak řečeno, nebylo. Nadto mnoho mužstva ze zúčastněných jednotek ubylo také desertci, která v té době se u Němců jevila již povážlivě.

Ludendorff se utěšoval, že i na straně protivné bylo tomu podobně. Francie po jarní ofensivě 1917 rozpustila víc než 100 praporů, jakož i teritoriální a teritoriálně-reservní formace. Anglické divise, které ještě na podzim měly po 12 praporech, měly jich nyní jen 9. Americké divise, jež byly ve Francii, neměly dosud valné bitevní ceny.

Po všech provedených změnách a doplňcích byla německá fronta od moře ke švýcarské hranici takto rozčleněna (srv. kap. VII.):

Skupina korunního prince Rupprechta: IV. armáda (Sixt v. Arnim) od moře až před Wervik, VI. armáda (Quast) kus jižně od Lensu, XVII. armáda (Otto v. Below) před Cambrai, II. armáda (Marwitz) až před Bohain.

Skupina německého korunního prince: XVIII. armáda (Hutier) k La Fère, VII. armáda (Boehn) k Sapigneulu, I. armáda (Fritz v. Below) k Beine, III. armáda (Einem) k Varennes.

Skupina Gallwitzova: V. armáda (Gallwitz) k Etainu, armádní oddíl C (týž) k Pagny.

Skupina vévody Albrechta Württemberského: XIX. armáda (Bothmer) k Avricourt, armádní oddíl A k Bonhomme, armádní oddíl B až ke švýcarské hranici.

Celkem tedy 10 armád a 3 armádní oddíly. Hlavní stan z Kreuznachu přeložen do Spa.

Šlo nyní o to voliti správně směr útoku a útočnou frontu. Ludendorff mluví o tom ve svých „Pamětech“ stručněji a ve spise Politik u. Kriegführung obšírněji, odpovídaje zároveň na kritiku, již byl stíhán od uveřejnění prvního spisu. Práví:

Tři úseky se tu naskytovaly: a) flanderský od Ypres k Lensu, b) úsek mezi Arrasem a La Fère a c) úsek po obou stranách Verdunu s vynecháním pevnosti. Všechny měly své výhody i nevýhody.

a) Pro flanderský úsek byl gen. v. Kuhl, chef štábu prince Rupprechta. Ale tam vadilo bahnité pozemí u řeky Lysu, jež bylo by vyschlo teprve v polovici dubna, bylo by tedy bývalo třeba počkati s ofensivou o tři neděle, kdy už zase větší množství Američanů bylo by ve Francii. Mimo to byly silné rezervy u Ypres a Lillers, jež byly schopny po prvním německém úspěchu vytvořit takřka novou frontu bezprostředně před německým postupem, již by nebylo lze pak již překonat. Tam tedy, podle Ludendorffa, nekynul rychlý úspěch, kynul-li vůbec nějaký.

b) Úsek Arras-St. Quentin-La Fère byl k útoku pohodlnější; terén tu neposkytoval značnějších obtíží. Pod St. Quentinem nebylo žádných větších rezerv (jak by si byl přál Foch!), nebylo tedy spojencům lze vytvořiti narychlo novou frontu a útok mohl rychle pokračovati. Nebylo také třeba příliš silné artilerie. Obtíže byly pouze v tom, že postup tam vedl do jámových polí Sommské bitvy.

c) Úsek vpravo od Verdunu, tedy fronta champagneská až k Argonnám, byl méně vhodný; v Champagni byly značné rezervy a v Argonnách hornatý terén; totéž platilo o úseku vlevo od Verdunu.

Takticky nejpohodlnější byl útok v prostoru Arras—St. Quentin směrem na Amiens. Strategicky výhodnější byl by býval útok z Flander na Boulogne a Calais, jenž poskytoval omezené a přece vysoké cíle: vzetí hlavních zásobovacích přístavů nepřítelových. Mimo to byl by zkrátil frontu, ovšem jen nepatrně,*) stejně jako útok po obou stranách Verdunu. Útok b) vedl zdánlivě do neurčita, bylo tedy třeba položit jeho těžnici asi směrem na Amiens, aby se omezil. Ale takticky měl největší přednost v tom, že šel právě po hranici mezi armádou anglickou a francouzskou, tedy po místě choulostivém, zejména v tom případě, podařilo-li by se armády od sebe odtrhnouti. Pak bylo možno strategicky využití průlomu, zatlačit anglické armády k moři a provésti operaci do boku francouzských armád.

Ludendorff praví doslovně: Rozhodl jsem se pro střední útok. Přiměly mne k tomu otázka doby a úvahy taktické, v první řadě slabost nepřítelova. Nemohl jsem arci vědět, potrvá-li. Ale taktice bylo třeba dáti přednost před pouhou strategií. Strategie se nedala provozovati bez taktického úspěchu. Strategie, jež naň nemyslí, je předem odsouzena k neúčinnosti. Útoky

*) „Zkrácení“ fronty bylo za války považováno za výhodu pro obhájce a dělala mu zejména žurnalisticky velická reklama. Ludendorff je však příliš dobrým vojákem, aby nevěděl, že uspoří-li obhájce vojska tím, že zkrátí frontu, naskočí táž úspora i protivníkovi, jenž stojí před frontou; neboť i on získá rezervy, máje nyní před sebou kratší úsek.

dohodové v prvních třech letech války jsou toho četnými doklady.“ (Kriegserinnerungen p. 474).

Ale na jiném místě (p. 471) praví: „Čeho dosáhneme, zda nepřítele prolomíme a dojdeme k operaci, či zda zůstane jen při velkém výpadu, bylo ovšem nejisto — jako vše ve válce.“

Závěr poslední věty překvapuje. Mluví tak veliký vojevůdce, který chce svést rozhodnou bitvu? „Bylo nejisto“ — co všechno ve válce a v životě není nejisto! Každá spekulace je nejistá, každý obchod je nejistý a celý život člověka je nejistý, poněvadž neznáme budoucnosti. Ale to nás přece neodstrašuje od činu a nesmí mít vlivu na naše jednání. Každý veliký vůdce stál při každém svém rozhodnutí před nejistotou, poněvadž neznal úplně všech podmínek ani na své straně, ani, a to ještě méně, na straně nepřítelově. Ale přece všichni velcí vojevůdci vždy pevně věřili ve zdar svých operací a co více, v to, že operace se podaří tak, jak ji navrhli. Když Napoleon bojoval průlomnou bitvu, nikdy si nepřipouštěl myšlenky, že dělá jen veliký výpad — neboť výpad nemůže rozhodnout o konečném výsledku, může nanejvýš oslabit protivníka. Ale Ludendorffovi neběželo na jaře 1918 o výkon vysilovací strategie, nýbrž o potření odpůrce. Jestliže sám si nebyl jist, k čemu jeho ofensiva povede, byl vojevůdcem velmi malodušným. Jeho pochybnosti o tom, čeho dosáhne, dosvědčují, že nebyl už pevně přesvědčen o naprosté převaze své armády nad nepřítelovou. Neví, dojde-li k operaci, nepovažuje jí tedy hned s počátku za jistou, nepočítá s ní jako s konečným výsledkem, chce jen útočit, ať to dopadne jakkoli. Ale přece operace musila být hned od počátku jeho jediným cílem, po ní se nesla přece celá myšlenka útoku na Dohodu ještě před příchodem amerických posil. Jak vysvětlit tento rozpor?

Řekl jsem, že Ludendorff byl neskonale lepším taktikem než strategem. Rumunská a italská kampaň jsou toho přesvědčivými důkazy, jak jsem se pokusil vyložit. A tak je tomu i zde. Ludendorff se na západě nepovznáší k velké operační myšlence, jako k jedinému konci své akce, protože je tam stále v poutech taktiky. Na východě, kde se taktiky Rusů nepotřeboval bát, jednal ovšem jinak. Ale na západě si nestaví předem strategických cílů, nerozvinuje strategické myšlenky a snad jí ani nesleduje v akci samé — myslí stále jen na taktické obtíže. Ví, že ofensiva bude „největší vojenskou úlohou, jež kdy byla dána kterému vojsku,“ ale mluví o operaci jen jako o cíli, „po němž dlužno v poslední řadě se snažiti,“ ne jako o prvním a vlastně jediném úkolu své ofensivy. Neboť pouhou taktikou se nedá vyhrát válka, zejména ne světová, kde lokální úspěch neznamená téměř nic. Lekce, které dává Dohodě o prvních třech letech války, obracejí se proti němu samému: on nepochopil, že všechny dohodové ofensivy byly takticky více méně úspěšné, ale co scházelo, bylo strategické jich využití. Anglická ofensiva u Arrasu 9. dubna 1917 byla toho příkladem; kdyby byli Angličané — nebo Nivelle jako francouzský generalissimus — využili prvního průlomu již 6 km hlubokého a považovali od té chvíle svůj útok za strategickou operaci a ne pouze za diversi hlavního útoku francouzského, jenž se pak nezdařil, mohla celá válka být rozhodnuta. Podobně kdyby byli více strategicky vytěžili ze svého tankového úspěchu u Cambrai 20. listopadu.

Chyba dohodového vedení byla, že nedovedlo svou správně pojatou strategii přizpůsobit taktickým úspěchům a rozbíjelo si hlavu o zed' tam, kde jí nemohlo prorazit; chyba, do níž upadl Ludendorff r. 1918, byla, že vůbec neměl žádné strategické myšlenky a měl-li, bylo to až v druhé řadě. Jestliže na ruské frontě vystupuje jako strateg prvního řádu a bojuje dokonce o tyto myšlenky s Falkenhaynem, jenž je proti němu strategem velmi prostředním, vystupuje jeho strategická myšlenková chudost r. 1918 vůči armádám západním tím význačněji. Je to snad proto, že má tak veliký respekt z jejich taktických znalostí? Či máme se domnívat, že mají pravdu ti, kdož tvrdí, že *spiritus movens* východních operací vůbec nebyl Ludendorff, nýbrž generál Hoffmann, který — nevíme z jakého důvodu — byl ponechán na východě? Anonymní autor spisu zde již citovaného „Kritik des Weltkrieges“ aspoň tak soudí, jak ještě uvidíme.

Ale jisto jest: Kdežto vojevůdce Dohody generál Foch má určité ideje, které vyslovil napřed ve svých spisech a prováděl pak ve skutečnosti, řídě se jimi ve všech svých operacích, Ludendorff, vojevůdce ústředních mocností, jako by na západě ideji vůbec neměl; útočí a ponechává náhodě, která je slepá „jako vše ve válce“, aby zužitkovala ovoce úspěšného útoku! Má tak malou fantasii, či trpí jeho germánská metodičnost, která je podivuhodná, vůbec nedostatkem myšlenek?

Zmíněný „Generalstabler“ posuzuje velmi obšírně Ludendorffovo nazírání o strategii, jako služce taktiky.*) Práví velmi případně, že Ludendorff patrně slovy: „Bude to mohutný zápas, jenž tuto začne, onde bude pokračovati a dlouho potrvá“ míní jakousi strategii „rozkladnou“ (Zermürungsstrategie“), která má po etapách rozložit pevnost a tuhost nepřátelských armád. Ale to není ideál školy Clausewitzovy, v níž vyrostl německý generální štáb a jež kázali Moltke a Schlieffen. Úkolem německého velení r. 1918 mohla býti jen veliká operace, ne řada nárazů, takticky sice úspěšných, operativně však jen volně souvisících. Šlo přece o to překvapit protivníka a to se nedalo očekávat několikrát za sebou. Němci musili strhnouti na sebe iniciativu — jak toho dosáhnouti strategií a priori jen vyčerpávací? Ta hodila se snad pro útočníka, jenž měl k dispozici dosti času a sil, aneb jenž nestačil na úlohu operace, na př. — praví autor poněkud zlomyslně — hodila se pro anglické generály. Ale nehodila se pro německý generální štáb, vychovaný v tradicích strategie ničivé. „Generál Hoffmann sotva by ji byl kdy schválil.“ Ne, úkol Ludendorffův byl, dospěti k zničující bitvě a podle toho vyhledati útočnou frontu.

Autor probírá pak s tohoto hlediska všechny tři alternativy, které uvádí též Ludendorff, a přichází k tomuto výsledku: Německé vrchní velitelství musilo vésti ránu směrem, v němž nepřítel se nemohl včas vyhnouti, tedy přitisknouti ho ke zdi. Touto zdí bylo na jaře r. 1918 pobřeží Kanálu a moře od Calais k Abbéville. Bylo okrouhle 100 km od fronty vzdáleno. Jižněji bylo pobřeží už příliš daleko, hrozilo tedy ofensivě tam nebezpečí, že jí dříve dojde dech, než bude nepřítel v úzkých. Operačně nejvýhodnější byl tedy prostor Nieuport—St. Quentin—Abbéville—Calais. Nyní šlo o místo průlomu.

*) Kritik des Weltkrieges p. 212—217 — Leipzig, Koehler, 1920.

Při tom rozhodovala úvaha, že je nutno po průlomu jednak najít možnost nepřátelskou další část fronty (na jih) povalit, tedy připravit nový útok na dosavadním defenzivním boku, jednak co možná nejvíce nepřátelských sil postavit „hors de combat“. Oba tyto důvody mluvily pro útok asi v místech mezi Arrasem a St. Quentinem na Amiens, poněvadž tím byla odříznuta většina anglických branných sil a na linii Kanál—Crozat—Somme bylo možno vybudovati onen výhodný defenzivní bok.

Potud by vývody „Generalstäblerovy“ se shodovaly s konečným rozhodnutím Ludendorffovým, jenž skutečně — jak vyloženo — v tomto prostoru chtěl útočit, a potud bylo by vše v pořádku, zejména když i takticky směr ten byl výhodnější.

Ale nyní přijde kritika: Důležité bylo zkoumati také otázku dosílání potřeb. A ta nakonec rozhodovala, neboť na hloubce průlomu, již bylo lze dosáhnouti, závisel rozsah vítězství. Šlo především o střelivo a pak o potravu pro vojsko a koně. Střelivo bylo třeba dovážet za všech okolností; potravu bylo lze z části ukořistit neb rekvirovati v obsazeném území. Flanderská nížina je hustě obydlená a bohatá. Jižně od Arrasu až k čáře Albert—Chaulnes—Roye nebylo lze se nadíti ničeho k snědku, po zpusťování r. 1917. Ve Flandrech byly dobré, zachovalé cesty, v „Alberšském pásmu“ a sommeském bojišti jámová pole. Tudíž: jižně od Arrasu nebylo lze na delší vzdálenost dovážet střelivo a potraviny v tom rozsahu, jak toho vyžadovala velikost operace. Ve Flandrech naproti tomu mohl se dovoz za armádou po několika dnech omezit jenom na municí. Tedy: skutečně úspěšný útok, jenž by se nezastavil z nedostatku zásob, byl možný jen severně od Lensu a musil tedy směřovat jen na Boulogne a Calais, třeba by byl musil být pro okamžitou neschůdnost terénu odložen až na duben. — Jestliže německé vrchní velitelství nechtělo dáti nepříteli možnost, aby je v útoku předešel, mohlo v březnu zahájit na frontě mezi Arrasem a St. Quentinem diversi větších rozměrů, ale při tom stále míti na paměti, že rozhodující útok půjde teprve v dubnu od Lille.

Ale německé vrchní velitelství — t. j. Ludendorff — usoudilo jinak. Nechtělo se vázati na jednom místě na útok rozhodující a vedený s úmyslem operace, nýbrž pokusit se o řadu nárazů, z nichž některý „mohl“ vésti k operaci. Tento nedostatek vůle k operaci byl pak příčinou, že taktika byla postavena nad strategii. O zásobování armády vůbec nebylo jako o rozhodující uvažováno.

Tato kritika anonymního důstojníka je jistě správná a shoduje se s nazíráním francouzského plukovníka Beckera,^{*)} jenž také považuje za jediný strategicky správný směr ofensivy útok v severním sektoru fronty od Lensu k St. Pol a dále k pobřeží, a vytýká Ludendorffovi, že se dal vésti taktikou a ne strategií ve svých posledních operacích. V čem však s francouzským autorem nelze souhlasit, je to, že útok na Amiens, jak byl pak proveden, odsuzuje a priori proto, že prý stejně jako ofensiva velkovédrý Nikolaje musil zhynouti, pokročiv více než 120 km od konce dráhy. Neboť ze St. Quentinu do Amiensu není ani 120 km, ani 100 km, nýbrž pouze 70 km. V tom tedy Ludendorff nepočítal chybně.

^{*)} G. Becker: Trois Conférences sur Ludendorff chef d'armée. Paris, Berger-Levrault 1920. (Pokračování.)